

Jonas Puzinas

Lietuvos istorikas, mokslinės archeologijos pradininkas, profesorius. Gimė 1905-10-01 Svaronyse (Deltuvos valsčius, Ukmergės r.). Mirė 1978-04-14 Čikagoje (JAV).

1912–1914 m. mokėsi Laičių rusų liaudies mokykloje, 1916–1917 m. – Ukmergės vokiečių miesto gimnazijoje, 1918–1925 m. – Ukmergės gimnazijoje, kurią baigęs Ukmergės žydų vidurinėje mokykloje neilgai mokė lietuvių kalbos.

1925 m. įstojęs į Lietuvos universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą, pradėjo lietuvių kalbos ir literatūros, lyginamosios kalbotyros ir pedagogikos studijas. 1925–1928 m. dirbo Kauno miesto savivaldybėje, rinko medžiagą apie Kauno, Šiaulių ir Ukmergės miestų savivaldybes. Po 1926 m. perversmo tapo prezidento Antano Smetonos raštų redaktoriumi.

1930 m. baigė Vytauto Didžiojo universitetą, 1934 m. – Heidelbergo universitetą. 1934 m. apgynė filosofijos daktaro disertaciją vokiečių kalba „Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje ir tautinis atgimimas“. J. Puzinas tuo metu buvo vienintelis aukštuosius mokslus Vakarų Europoje baigęs lietuvių archeologas. 1928–1930 m. ir 1934–1940 m. – Kauno miesto muziejaus konservatorius, 1934–1940 m. – direktorius, 1936–1941 m. – Vytauto Didžiojo karo muziejaus Priešistorinio skyriaus vedėjas. 1929 m. dalyvavo komisijoje, kuri rūpinosi istorinių vertybių sugrąžinimu iš Rusijos. 1934–1939 m. Vytauto Didžiojo universitete, 1940–1943 m. Vilniaus universitete dėstė archeologijos, Lietuvos priešistorės ir kitus kursus, buvo Vilniaus universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dekanu pavaduotojas, dekanas; profesorius (1941). Lietuvos

mokslų akademijos narys korespondentas (1941). 1942 m. dėl visuomeninės veiklos tardytas gestapo.

1944 m. pasitraukė į Vakarų. 1946–1949 m. dirbo Pabaltijo universitete Hamburge ir šalia jo esančiame Pineberge. Užėmė įvairias pareigas: 1945–1948 m. – Filosofijos-filologijos fakulteto prodekanas, 1947–1948 m. – lietuvių sektoriaus prorektorius, 1948–1949 m. – rektorius. 1949 m. persikėlė į Jungtines Amerikos Valstijas. Apsigyveno Filadelfijoje, nuo 1974 m. – Čikagoje. 1954–1965 m. – Lietuvių enciklopedijos redaktorius. 1955–1958 m. – Filadelfijos lietuvių bendruomenės vicepirmininkas, 1969–1972 m. – pirmininkas. J. Puzinas sukūrė lietuvišką archeologijos terminiją, paskelbė daug mokslinių darbų. Parengė pirmąją profesionalių lietuvių archeologų kartą (P. Kulikauską, R. Kulikauskienę, R. Rimantiene, M. B. Gimbutienę). Parašė knygas: „Priešistorės tyrinėjimai ir tautinė sąmonė Lietuvoje“ (1935), „Naujausių proistorinių tyrinėjimų duomenys“ (1938), „Profesorius, medicinos daktaras Petras Avižonis (1875–1939): jo visuomeninė, kultūrinė ir mokslinė veikla“ (1979).

J. Puzino darbai įvertinti Vytauto Didžiojo IV laipsnio ordinu (1938), gimtosios sodybos vietoje Svaronyse pastatytas paminklas (1990), išleistas pašto ženklas (dail. Aušrelė Ratkevičienė) (2005), gatvei Kaune suteiktas J. Puzino vardas (2007).

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus vyriausioji specialistė
Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

LMA archyvas, asmens byla.
Girininkas, A. Jonas Puzinas. Visuotinė lietuvių enciklopedija.
Nuotrauka iš VLE